

Ahol a méhek zümmögése tükrözi a paranoia zaját

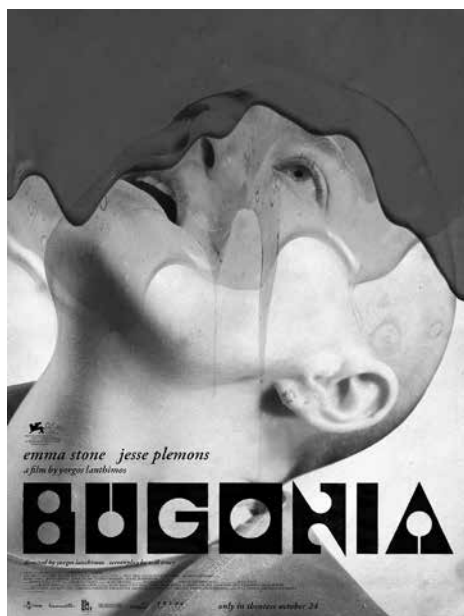
Lencar Péter

FILMKRITIKA

Yorgos Lanthimos legújabb, *Bugonia* című filmje a fekete komédia, az abszurd thriller és a társadalmi szatíra metszéspontján mozog, miközben görbe tükröt tart az online korszak hamis igazságai és paranoiái elé. Mindezek ellenére ez a film a görög rendező legkönnyebben befogadható alkotása.

A történet középpontjában két összeesküvés-hívó áll: a méhészkedő Teddy (**Jesse Plemons**) és unokatestvére, Don (**Aidan Delbis**), akik elrabolják egy nagyvállalat vezérigazgatóját, Michelle Fullert (**Emma Stone**), mert meg vannak győződve róla, hogy a nő földönkívüli, és az emberiség pusztulását készíti elő. Ez az abszurd alaphelyzet azonban nem csupán műfaji játék: Lanthimos a paranoia működését, az igazság relativizálódását és a társadalmi törésvonalakat vizsgálja rajta keresztül.

A rendező ezúttal visszafogottabb eszközökkel dolgozik, mint korábbi, szélsőségesen abszurd filmjeiben. A cselekmény nagy része egyetlen helyszínen, Teddy pincéjében játszódik, egy zárt, klausztrófób mikrokozmosz-

ban. Ez a minimalista tér nem csökkenti, hanem épp fokozza a feszültséget: a külvilág hiánya ráirányítja a figyelmet a szereplők belső konfliktusaira és a köztük húzódó morális szakadékokra. A kontraszt Michelle steril luxusvilága és Teddy koszos, lepusztult pincéje között világos társadalmi törésvonalat rajzol: hatalom és kiszolgáltatottság, elit és periféria, racionalitás és para-

noia feszül egymásnak. Nem pusztán két ember, hanem két világ csap össze egymással.

A *Bugonia* vizuálisan nyomasztó és hipnotikus egyszerre. A 35 mm-es filmre forgatott képek, a szokatlan kameraállások (alulnézet Teddy esetében, felülnézet Michelle-nél) tudatosan manipulálják a néző pozícióját. A hatalom és kiszolgáltatottság folyamatosan cserélődő viszonyrendszerként jelenik meg. A hangdizájn legalább ilyen fontos: zümmögő méhek, fojtott műhelyzajok és mély, vibráló drónhangok mossák el a realitás és hallucináció határát. A film nem mindig mondja ki, mi történik valójában, inkább érzékeltet.

Emma Stone Michelle Fullerje egyszerre testesíti meg a rideg, precíz korporatív hatalmat és a felszín alatt remegő sebezhetőséget. Bár sokáig nem tudjuk eldönteni, áldozat-e vagy manipulatív figura, Stone játéka végig megőrzi a karakter titokzatosságát. Jesse Plemons Teddy-je a modern paranoia megtestesülése. Figurájában

társadalmi frusztráció, információs zűrzavar és személyes tragédia sűrűsödik össze. Teddy nem karikatúra-gonosz: vilásképe érthető, még ha veszélyes is. A film egyik legkeményebb állítása éppen az, hogy a radikalizálódás nem feltétlenül gonoszszágból, hanem kétségbeesésből születik. Don látszólag háttérbe húzódó karakter, mégis kulcsszereplő: bizonytalansága és vívódása hivatkozhat a szélsőség és az empátia között. Rajta keresztül válik igazán érzékelhetővé, mennyire törekény az a határ, amely elválasztja a kételyt a fanatizmustól.

A *Bugonia* legnagyobb ereje abban rejlik, hogy nem ad megnyugtató válaszokat. Nem dönti el egyértelműen, ki a valódi szörnyeteg: az, aki elrabol és kínoz a „meggyőződés” nevében, vagy az, akit a társadalmi struktúrák hideg, embertelen lényé formáltak. A film azt sugallja, hogy az igazság ma már nem objektív fogalom, hanem hit kérdése. Nem az számít, mi igaz, hanem hogy kinek hiszel. Ebben az értelemben a *Bugonia* kíméletlen tükröz azok számára, akik kritikátlanul fogadják el az online tér narratíváit. Nem tagadható ugyanakkor, hogy a film nem mindenkinek szól. A lassú tempó, a párbeszédközpontú első óra és a fokozatosan épített feszültség komoly türelmet igényel. A film utolsó, erősen szimbolikus és erőszakos szakasza pedig könnyen elidegenítheti a mainstream közönséget.

Lanthimos korábbi filmjei (*Kutyafog*, *A homár*, *A kedvenc*) gyakran mesterseges, abszurd világokban vizsgálták a hatalom, a normák, az emberi kapcsolatok és az igazság torzulásait. A *Bugonia* ezzel szemben „realistább” köntösbe bújlik: nem disztópiát teremt, hanem a jelen társadalmát teszi groteszkké. Ez egyszerre jelent evolúciót és kompromisszumot. A film befogadhatóbb, strukturáltabb, közelebb áll a thrillerhez, ugyanakkor a korai

Lanthimos-féle totális bizarr világépítés rajongói hiányérzettel távozhatnak a moziból. A *Bugonia* súlyos, provokatív film, amely nem szórakoztatni akar, hanem nyugtalanítani. Arról beszél, milyen könnyű átadni magunkat a félelemnek, mennyire sérülékeny a forráskritika, és hogy az igazság elferdítése sokszor nem rosszindulat, hanem kétségbeesés következménye. Ha olyan néző vagy, aki elviseli a sötét tónust, a feszültséget és a kényelmetlen kérdéseket, a *Bugonia* megérdemli a figyelmedet. Ha viszont feloldozásra és könnyedségre vágysz, érdemes más kaptárak zümmögését választani.